

T.B.M.M.

TUTANAK DERGİSİ

72 nci Birleşim

8 Mart 2006 Çarşamba

6.- *Bankacılık Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/1160) (S. Sayısı: 1078) (x)*

BAŞKAN - Komisyon?.. Burada.

Hükümet?.. Burada.

Komisyon raporu 1078 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Tasarının tümü üzerinde, AK Parti Grubu adına, Afyonkarahisar Milletvekili Halil Aydoğan; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi; Anavatan Grubu adına, Diyarbakır Milletvekili Muhsin Koçyiğit; şahısları adına, Afyonkarahisar Milletvekili Halil Aydoğan, Ankara Milletvekili Faruk Koca, Samsun Milletvekili Haluk Koç, Denizli Milletvekili Ümmet Kandoğan ve Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin söz talepleri vardır.

.....

BAŞKAN - Evet, Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) - Şahsım adına da talebim var Sayın Başkan; birleştiriyor musunuz?

BAŞKAN - Şahsınız adına; ama, sizinki sonda; yani, size...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) - Sayın Aydoğan'ı birleştirdiniz de, onun için sordum.

BAŞKAN - Sayın Aydoğan'ın ilk sırada, sıra geleceği için o bakımdan söyledim; size sıra gelme durumu çok zayıf görünüyor.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) - Peki.

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Akif Hamzaçebi, buyurun efendim.

Süreniz 20 dakika.

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bankacılık Kanununda değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı hakkında Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini açıklamak üzere söz aldım; sözlerime başlarken, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizin hatırladığı gibi, Bankacılık Yasasını geçen yıl Türkiye Büyük Millet Meclisi kabul etti ve yürürlüğe girdi. Üzerinde görüştüğümüz bu değişiklik tasarısı, Bankacılık Kanunundaki ilk değişiklik oluyor. Bugüne kadar, Türkiye'de, bankacılık sistemini düzenleyen çok çeşitli yasalar çıkmıştır. 1950'li yıllarda 7129 sayılı Yasa; yine, 1950'li yıllardan sonra, 80'li yıllarda 3182 sayılı Yasa ve 1999 yılında da 4389 sayılı Yasa çıkmıştı. Çıkan bu yasaların hepsi, dönemi için son derece ileri adımları taşıyan, o sektörü düzenleyen, olumlu düzenlemeleri içeren yasalardı. En son çıkan 4389 sayılı, yani bu yasadan önce çıkmış olan, 1999 yılında çıkmış olan Yasa da, dönemi için son derece ileri

adımları atmış olan bir yasaydı; ama, o yasa 99 yılında yürürlüğe girdikten sonra toplam 9 kez değişti ve en son, şimdi üzerinde değişiklik yaptığımız, geçen yıl yürürlüğe giren 5411 sayılı Yasa yürürlüğe girdi.

Bunları şunun için söylüyorum: Bu yasaları çok sayıda değiştiriyoruz. Tabii ki, artan ihtiyaçlara, ekonominin gelişmesine, yeni kurumların ortaya çıkmasına paralel olarak yasaların da değişmesi, bu değişime ayak uydurması gerekir; ama, bütün çözümü yasa değişikliklerinde ararsak, yasaları değiştirmek suretiyle sistemin, ekonominin sorunlarını çözeceğimizi düşünürsek, son derece yanılırız. Nitekim, 99 yılındaki yasa çok iyi bir yasa olmasına rağmen, Türkiye, o yasanın olduğu dönemde bir bankacılık krizi yaşadı ve halen, banka sistemimiz bu bankacılık krizinin etkilerini taşımaktadır. Nasıl taşımaktadır?.. 2001 kriziyle çöken reel ekonominin sorunları bankacılık sistemini de peşinden sürüklemiş. Aslında bir finans krizi gibi gözükken kriz, gerçekte bir reel ekonomi kriziydi. O nedenle, her ikisi birlikte bu kriz ortamına sürüklenmiş ve ekonomi, bankacılık sistemi, kendinden beklenen görevleri yapamaz duruma gelmiştir. Bankacılık sisteminin 2000 yılı düzeylerine ancak 2005 yılında ulaşabilmiş olduğumuzu sizlerin dikkatine sunmak istiyorum. Gerek bankacılık sisteminin açtığı kredilerin gayri safî millî hâsılaya oranı gerekse bankacılık sisteminin toplam aktif büyüklüğünün gayri safî millî hâsılaya oranlarına baktığımızda, biz, 2000 yılındaki oranları ancak 2005 yılında yakalamış gözüküyoruz. Krizden sonra bankacılık sisteminde şüphesiz bir iyileşme, bir toparlanma vardır; ama, bu iyileşmenin, bu toparlanmanın hâlâ bankacılık sistemini arzu edilen düzeye getirmiş olduğunu söylemek son derece güçtür.

Değerli arkadaşlar, bankacılık sisteminde, en son yapılan yasayla birlikte, geçen yıl yürürlüğe giren yasayla birlikte gündemimizde birkaç tane sorun vardır diye düşünüyorum. Bunlardan birincisi, bu sistem, bankacılık sistemi, ekonomideki gelişmelerin etkisiyle, doğal olarak, yabancı sermayenin ilgi duyduğu alanlardan biri olmuştur. Bankacılık sistemi, yabancı sermayenin Türkiye'de yatırım yaptığı alanların başında gelmektedir. Geçen yıl kabul ettiğimiz 5411 sayılı Yasanın görüşmeleri sırasında, henüz sistemde yüzde 3-4 düzeyinde olan yabancı sermaye oranı, bu sistemde şu an yüzde 12'ler düzeyindedir.

Yabancı sermayenin üzerinde durmamın nedeni şudur: Türkiye'nin şüphesiz doğrudan yabancı yatırımlara ihtiyacı vardır, Türkiye'nin istihdam yaratan yabancı sermayeye ihtiyacı vardır, Türkiye'nin tasarruf açığı vardır çünkü; ama, konu bankacılık sistemine geldiğinde, "Türkiye'nin bankacılık sisteminde sınırsız bir şekilde doğrudan yabancı sermayeye ihtiyacı vardır" demeyi mümkün görmüyorum. Şu nedenle mümkün görmüyorum: Çünkü, bankacılık sisteminde doğrudan yabancı yatırımlar, yabancı sermaye oranı yükseldiği zaman, reel ekonominin sorunlarına çözüm bulmak biraz zorlaşır. Neden zorlaşır; çünkü, Türk ekonomisinin öncelikleri, doğrudan yabancı sermaye açısından çok önemli olmayabilir. Türk ekonomisinin yüzde 96'sı, 97'si KOBİ'lerden oluşmaktadır; ama, KOBİ'lerin kredilendirilmesi yabancı sermaye için öncelik arz eden bir konu değildir veya Türk müteahhitlik sektörünün teminat mektubu ihtiyacı, tek tek bankaların çözmesi mümkün olmayan, karşılaması mümkün olmayan bir ihtiyaçtır. Yine, bu ihtiyacın giderilmesi, yabancı sermaye açısından önemli olmayabilir. Bu nedenle, bankacılık sisteminde, biz, Türkiye'deki sermayenin, Türkiye'deki

sermayenin, Türkiye'deki tasarrufun rol almasını, görev almasını beklemeliyiz, onu sağlamalıyız diye düşünüyorum.

Yine, kriz dönemlerinde bankacılık sisteminin yabancı sermayesi, kredileri, diğer millî bankalara kıyasla, ulusal sermayeye kıyasla çok daha çabuk geri çağırırlar. Yine, makro politikalara uyum konusunda bizim bankalarımız kadar istekli davranmayabilirler. Yine, yurt dışına gidiş konusunda çok daha aceleci davranabilirler. En son, 2001 krizi sonrasında uygulanan İstanbul yaklaşımında, reel sektörün sorunlarına çözüm bulmak amacıyla, o zamanki hükümetin uygulamaya koyduğu, borçları zamana yayarak, reel sektöre, sorunlu sektöre, sorunlu üretim yapan şirketlere bir zaman tanımak, onlara nefes aldirmek amaçlı projeye yabancı sermayeli bankalar ilgi göstermemişlerdir. Bu nedenle, sistemde, biz, ulusal sermayenin, Türkiye'deki tasarrufların daha fazla görev almasını, daha fazla bu sisteme akmasını sağlayacak tedbirleri almak zorundayız.

Bankacılık sisteminde hangi sorunlarımız vardır diye baktığımızda, biraz önce sözünü ettiğim, aktif toplamının veya bankacılık sisteminin toplam varlığının millî gelire oranı olarak büyüklüğünü değerlendirdiğimizde, daha, almamız gereken çok mesafe olduğunu görürüz.

Yine, bankacılık sisteminde henüz vadeler uzamış değildir, mevduatta vade üç ay dolaylarındadır. Üç aylık vade, ekonomide hâlâ ciddî bir risk unsuru olduğu anlamına gelir. Makro göstergelerdeki iyileşmelere rağmen vadenin bir türlü uzayamamış olması, üç ay dolaylarında kalmış olması, vatandaşların, hâlâ sisteme, ekonomiye, programa güvenleri konusunda bir tereddütü olduğunu ifade eder. Nitekim, Hazine Müsteşarlığı da, yapmış olduğu iç borçlanmalarda, değişken faizli borçlanmaya, 2005 yılında, ağırlık vermek suretiyle vade uzatımına gitmeye çalışmaktadır; çünkü, değişken faizli borçlanmaya giderek, piyasaya faiz riski konusunda Hazine bir güven vermek istemektedir. Faiz riskini Hazine kendisi üstlenmektedir. Çünkü, bu faiz oranlarıyla vadeyi uzatma konusunda yatırımcılar, vatandaşlar programa, hükümete o güveni maalesef duyamamaktadır. Bunlar hem bankacılık sisteminin hem ekonominin sorunlarıdır.

Yine, bankacılık sisteminde temel sorun nedir diye baktığımızda... Özel sektör, bankacılık sisteminden kredi aldığı kadar yurt dışından da kredi almaktadır. Hatta, yurt dışından aldığı kredinin miktarı giderek artmaktadır. 2001 krizine kadar bankacılık sistemi üzerindeki açık pozisyon dediğimiz olay, yani, bankacılık sisteminin yurt dışından döviz elde edip, bu dövizli Türk Lirasına çevirip, Türkiye'de hazine bonosuna yatırım yapması şeklinde oluşan risk, şu anda, belki bankacılık sistemi üzerinde değil, ama ekonomideki şirketlerin üzerinde, üretim yapan şirketlerimizin üzerindedir. Çünkü, onların yurt dışından aldığı kredinin, dövizli kredinin miktarı olağanüstü ölçülerde artmıştır.

Bakin, size rakama vermek istiyorum: Özel sektörün -üretim yapan özel sektörü, reel sektörü kastediyorum- bankacılık sektörünü kastedmiyorum, Türkiye'deki bankaları kastedmiyorum, bu özel sektörün yurt dışından aldığı kredinin miktarına baktığımızda, bu kredi, 2000 yılında 31 milyar dolar düzeyindeydi, 2001 yılında, kriz olduğu yılda 30 milyar dolardır, 2002'de bu rakam 37 milyar dolara çıkmıştır ve şu andaki rakam, 2005 yılı rakamına baktığımızda, bu, 50 milyar dolar olmuştur. 2002 yılı sonuna kıyasla, bu hükümet döneminde, özel sektörün yurt dışından aldığı döviz kredisinin miktarında yüzde 48,7 oranında bir artış

olmuştur. Bu, ciddî bir risktir sayın milletvekilleri, ciddî bir risktir. Kurda herhangi bir kıpırdamanın, kurda herhangi bir şekilde meydana gelecek radikal bir düzelmeye reel sektör üzerinde, ekonomi üzerinde etkisinin çok olumsuz olacağını bu rakamlar ifade etmektedir.

Yine, bankacılık sisteminin sorunu nedir diye baktığımızda -bu sorun, esasen, yine, ekonominin sorunudur- aracılık maliyetleri, yani, kredi maliyetleri yüksektir. Sonuçta, bütün bu maliyetler, üretilen malın maliyetine girerek, vatandaşın bütçesini etkilemektedir çünkü. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi vardır. Kambiyo işlemlerinden, döviz alım satım işlemlerinden alınan gider vergisi vardır. Esasen yurt dışından kredi alınması veya yurt içindeki tasarrufların yurt dışına giderek, oradan Türkiye'ye kredi şeklinde gelmesinin gerisinde bu maliyetler vardır. Bu maliyetleri Türkiye'de indirmek, düzeltmek gerekir.

Uygulanan program, bu konularda henüz bir iyileşme sağlayamamıştır. Özel sektörün yurt dışından aldığı krediler, döviz kredileri, ekonominin üzerinde çok ciddî bir risk olarak durmaktadır ve iç politikadaki, içerideki, iç ekonomideki gelişmeler, uluslararası gelişmelerle birlikte değerlendirildiğinde, yine, ekonomide ciddî risklerin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bakın, cari açık var diyoruz değerli arkadaşlar. Cari açık, aynı zamanda, ekonominin tasarruf açığı var demektir; yani, tasarruflarımız o kadar eksik. Bu eksik olan tasarruf kadar, yurt dışından Türkiye'ye döviz girişi oluyor; sıcakpara diyoruz buna. 2002'de bu rakam yüzde 2,4'tü. Hükümetimiz yüzde 2,4 düzeyinden aldı, 2005 yılında yüzde 6,5 oldu. 2006 yılında yüzde 7'lerde, 7,5'larda bu dengenin oluşması bekleniyor.

Bu açığı biraz irdelediğimizde, biraz açtığımızda, karşımıza şu tablo çıkıyor: Özel sektörün tasarrufları düşüyor. Değerli arkadaşlar, özel sektörün tasarrufları sürekli olarak düşmektedir. Bakın, tasarrufların millî gelire oranı 2002 yılında yüzde 25,3; 2003 yılında yüzde 24,6; 2005 yılında yüzde 17,8 ve 2006'da yüzde 17,5.

Tasarruflar tüketime gidiyor değerli arkadaşlar. Tasarruflar, bir başka şekilde, verimli alanlara gitmiyor. Uluslararası piyasalara bakıyoruz, Çin; en çok tasarruf eden ülke Çin ve biz, Çin karşısında, kendimizi, Katma Değer Vergisi indirimiyle ayakta tutmaya, korumaya çalışıyoruz.

Değerli arkadaşlar, hükümetin tekstildeki Katma Değer Vergisi indiriminin, tekstil sektörünün sorunlarına çözüm getirmeyeceğini burada ifade etmek istiyorum. Hükümet, gerçek sorunu görmezlikten gelmektedir. Hükümet, gerçek sorunu, ekonominin, vatandaşların, ilgililerin dikkatinden kaçırmaktadır Katma Değer Vergisi indirimiyle. Katma Değer Vergisi indirimi tekstil sektöründe, KDV oranı yüzde 18'den yüzde 8'e indirilmek suretiyle, 10 puan olarak yapılmıştır. Bu 10 puanlık indirim ithalatta da vardır değerli arkadaşlar; yani, ithal edilen bütün tekstil ürünlerinde de Katma Değer Vergisi yüzde 18'den 8'e inmiştir. Yani, bu indirim ithalatı da cazip kılacaktır. İthalat ile yerli üretim arasında bir ayırım yapma şansı, zaten, teknik olarak mümkün değildir. Oranı herkes için indirirsiniz. İndirdiğiniz anda, bu oran indiriminden herkes yararlanır ve bu da, bizim ekonomimizin, tekstilin zaten rakibi olan Çin'in önünü biraz daha açacaktır. Yanlışlık nerede? Tekstil sektörü kur politikasından, kurun düzeyinden daha doğrusu şikâyet ediyor, politika değil, kurun olduğu düzey. Sorun burada; kurdaki yanlışlığı Katma Değer Vergisiyle, indirimiyle çözmek kadar bir yanlış olamaz. Doğru olan nedir? İstihdam maliyeti yüksek Türkiye'de. Hep

söylüyorum, bu kürsüde fırsat buldukça ifade ediyorum, Türkiye, istihdam vergileri açısından, 30 ülkenin üye olduğu OECD içerisinde birinci sıradadır. İstihdam vergileri imalat sanayiinde ele geçen ücrete oranladığımızda yüzde 42,7'ye ulaşıyor. Türkiye birincidir. Hükümet, istihdam vergilerini indirmek suretiyle tekstil sektörünün ve diğer sektörlerin sorunlarına çare bulmayı denemelidir.

Değerli arkadaşlar, bu yasayı, üzerinde değişiklik yapılmasını düşündüğümüz 5411 sayılı Bankacılık Yasasını geçen yıl Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşürken batık bankalar konusunu sürekli görüştük, batık bankalar nedeniyle bu toplumun katlandığı maliyetin 47 milyar dolar olduğunu ve bu 47 milyar dolarlık maliyetin ancak 6-7 milyar dolarlık bir kısmının bu bankaların hâkim ortaklarından alınabileceğini de konuştuk; yani, geriye kalan 38-39 milyar dolarlık bir maliyet, maalesef, bu toplumun, bu milletin, vatandaşlarımızın cebinden çıkmıştır, onlar tarafından karşılanmıştır.

O noktada, bir finans kurumuyla ilgili olarak, bir değerlendirme yapmıştık. Türkiye'de, sadece, batanlar bankalar değildi, bir de finans kurumu vardı, bir özel finans kurumu vardı, 2001 yılı krizi nedeniyle faaliyeti durdurulan, faaliyetine son verilen ve tasfiyeye sokulan bir özel finans kurumu vardı; fakat, bu özel finans kurumunun tasfiyesi normal hükümlere göre yürümektedir, normal, diğer şirketlerin tasfiyesinde hangi hükümler uygulanıyorsa bu finans kurumu da o şekilde tasfiye edilmektedir; ama, tasfiyenin bugün gelmiş olduğu noktada, 100 000'e yakın vatandaşımız, tutarı 800 000 000 dolara ulaşan alacağını alamamakla karşı karşıya kalmıştır.

Biz, şunu önerdik o zaman: Bu finans kurumunun da tasfiyesini Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu üstlensin, tasfiye varlığıyla tasfiye borçlarının ödenememesi halinde -ki, ödenemiyor, 800 000 000 dolar alacağın ödenme olanağı yok, böyle bir varlık yok çünkü- bu varlığın, bu alacağın tahsili için Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bu özel finans kurumunun sahiplerine ve hâkim ortaklarına gidebilsin. Bu önergemiz, o zaman, Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edildi, yasaya girdi; ama, o yasa burada görüşülürken bir el o maddeyi bu yasadan çıkardı değerli arkadaşlar. Bunu, o zaman görüşmüştük. Sayın Başbakanımız, bu özel finans kurumunun tasfiyesinin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından yapılmasını, 800 000 000 dolarlık, vatandaşın alacağının bu özel finans kurumunun sahiplerinden, hâkim ortaklarından alınmasını önlemiştir.

Değerli arkadaşlar, Sayın Başbakanın bu yanlış tutumunu, bu haksız tutumunu düzeltmenin yeri bu yasadır. Üzerinde görüştüğümüz bu tasarının 1 inci maddesinde bu konuya ilişkin bir önergemiz olacaktır. Geçen yıl Plan Bütçe Komisyonunda kabul edilen; ama, Genel Kurulda tasarı metninden, yasa metninden çıkarılan bu düzenlemeyi, tekrar, sizlerin takdirine sunuyoruz. Bu konunun Yüce Meclisin desteğiyle kabul edilerek, 100 000'e yakın vatandaşımızın bu alacağının o finans kurumunun sahiplerinden alınarak kendilerine ödenmesinin sağlanmasının uygun olacağını düşünüyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uygulanan ekonomik programla ilgili olarak birkaç rakam daha vermek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Hamzaçebi, konuşmanızı tamamlar mısınız.

Buyurun, eksürenizi verdim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

Programı, Sayın Başbakanımız ve ilgili bakanlar, makro göstergelerdeki iyileşmeleri söyleyerek olumlu olarak değerlendiriyorlar. Şüphesiz, makro göstergelerdeki iyileşmeler hepimizi mutlu ediyor, bunlardan şikâyetçi olmak mümkün değil; ama, ekonomiyi sadece bu göstergelere bakarak değerlendirmenin doğru olmadığını, eksik olacağını düşünüyorum. Bunu çok konuştuk.

Benim bu vesileyle size vermek istediğim rakam, bir başka rakam. Rakam şu: Ekonomik program küçük tasarruf sahibinin tasarruflarının erimesine yol açıyor değerli arkadaşlar. Küçük tasarruf sahibinin tasarrufları erirken, bu insanlarımız, bu vatandaşlarımız ayakta kalabilmek, günlük yaşamını sürdürebilmek için tasarruflarını bozdururken, büyük tasarruf sahiplerinin tasarrufları artmaktadır.

Bakın, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun raporundan size rakam vermek istiyorum: 10 000 YTL'ye kadar olan mevduatın tutarı Kasım 2004'te 26 000 YTL iken; yani, 26 katrilyon lirayken, Kasım 2005'te 21 katrilyona düşmüştür; yani, küçük tasarruf sahiplerinin tasarrufları 5 katrilyon lira azalmıştır. Düzeltiyorum YTL cinsinden; 26 milyar YTL'den 21 milyar YTL'ye inmiştir; yani, 26 katrilyon liradan 21 katrilyon liraya inmiş, 5 katrilyon azalmıştır. 1 000 000 YTL ve üzeri; yani, 1 katrilyon ve üzerindeki tasarrufun miktarına baktığımızda, bunun da 26 katrilyon liradan 36 katrilyon liraya çıktığını; yani, 10 katrilyon lira, 10 milyar YTL arttığını görüyoruz. Küçük tasarruf sahibi eriyor; ama, büyük tasarruf sahibinin geliri, tasarrufu artıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - Son cümlem Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu program bu açıdan da değerlendirilmek durumundadır değerli arkadaşlar. Program, küçük tasarruf sahibini, dargelirliyi, gerçekten, şu rakamlar bile gösteriyor ki, ezemektedir, ortadan kaldırmaktadır. Bu sosyal yanını da sizlerin dikkatine sunuyorum.

Sözlerimi burada bitirirken, hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.